

"Jag fick inte träffa min kung och drottning"

GAMMALSVENSKBY Än i dag, trots att det gått fyra år, är hon upprörd, 81-åriga Maria Norberg. När kungaparet 2008 kom på besök till svenskkolonin Gammalsvenskby, Ukraina, formligen "kidnappades" hon av säkerhetstjänsten och fördes på behörigt avstånd från de kungliga.

- Jag gråter fortfarande då och då över det sätt man behandlade mig på. Bara för att jag ville framföra några synpunkter till kungen. Jag framställdes som en bråkmakare och "säkerhetsrisk", berättar Maria Norberg.

Det var i oktober 2008 som kungen och drottningen besökte byn. Dagen innan hade byborna fått veta att de skulle samlas vid kyrkan.

På morgonen kom representanter för säkerhetstjänsten i mörka kostymer till Maria Norbergs hus i Gammalsvenskby.

Arrangerat motorstopp

Vi låter Maria Norberg berätta vad som hände.

- De talade om för mig att jag särskilt skulle få träffa kungen vid den svenska ketchupfabriken utanför Kachovka, en bit från Gammalsvenskby. Först skulle vi åka till Kachovka för att plocka upp ytterligare ett par kvinnor. Självljart tyckte jag att det var ett bra tillfälle. Jag klädde mig fint och följde med ut till bilen, som sedan körde mig iväg från byn. När vi hunnit en bra bit på väg började det rycka i bilen, och till slut stannade den. Vad jag inte visste var att chauffören medvetet tryckte av och till på gaspedalen så att det skulle verka som om det var problem med motorn.

Chauffören berättade att vi skulle få ett ersättningsfordon, eller att någon skulle komma och fixa till felet. Det dröjde och dröjde. Ingen bil kom.

När jag tyckte att tidpunkten blev kritisk, för att klara ett möte, ville jag stiga ur bilen. Ur egen börs erbjöd jag mig betala för en bussbiljett, på en buss som gick förbi i riktning mot Kachovka.

Säkerhetspersonalen ursäktade sig med att felet ganska snart skulle åtgärdas och att jag skulle hinna fram i tid för att få träffa kungen.

Maria Norberg fick "vila sig" i fyra timmar, omhändertagen av polisen i Berislav.

- När klockan började närma sig eftermiddag, förstod jag att det inte skulle bli något möte. Helt plötsligt kunde man få igång bilen, men då vände chauffören huven mot Gammalsvenskby. Jag lämnades av framför mitt hus. Kungaparet hade då lämnat byn.

Då förstår du hur det kändes. Jag grät och grät, säger Maria Norberg och hytter näven mot de som spolierade hennes möte med de kungliga.

Sökte asyl

Hon konstaterar samtidigt att det måste ha varit en del manövrerande för att kungen skulle slippa stå öga mot öga mot henne.

Maria Norberg säger att hon för kungen tänkt berätta om hur hon velat bosätta sig i Sverige för gott. Hon är faktiskt född i Sverige av föräldrar som 1929 erbjöds återvända till Sverige, på tillfällig flykt undan svält och kommunism, men 1932 beslutade sig för att åka tillbaka till Gammalsvenskby. Hon var då bara tre månader gammal.

- Mina föräldrar hade hemlängtan och bestämde de sig att resa tillbaka. Det har jag aldrig kunnat förlåta dem.

Sedan familjen återvänt till svenskbyn slöts de sovjetiska kring dem och livet blev en kamp för överlevnad. Flera av Marias syskon dog i svält och många släktingar förvisades till Stalins arbetsläger eller avrättades.

Efter 74 år i exil i Gammalsvenskby i Ukraina vill hon flytta hem till Sverige. Hon sökte "politisk asyl". Blev kvar där i sju månader, först en tids förvar i Kiruna och sedan Orsa, innan Migrationsverket kastade ut henne.

- Jag hade vid något tillfälle berättat för några av byborna att jag tänkte ta upp ärendet med kungen. Någon av byborna skvallrade för de som ansvarade för kungabesöket. De betecknade mig som en "bråkstake" och att jag skulle ta upp alltför mycket tid. Därför vågade inte säkerhetstjänsten låta mig träffa kungen. Jag måste föras ut ur byn, under falska förespeglningar att få träffa kungen mera privat.

Nålstick i hjärtat

- Inte tror jag att kungen hade mått illa av att höra hur illa behandlad jag blev av de svenska myndigheterna, det land där jag är född, och fått berätta litet om mitt liv. Men de antog väl att jag skulle ta överhand och "pladdra" bort besöket.

Händelsen sitter fortfarande som ett nålstick i mitt hjärta, säger Maria Norberg en onekligen frispråkig person med bestämda åsikter.

- Jag fick inte som de andra byborna vara med att sjunga för kungen och drottningen, nationalsången och några psalmer på det svenska språket.

Kungaparets besök i Gammalsvenskby ingick i ett fyra dagar långt statsbesök i Ukraina

Maria Norberg, som är änka sedan många år tillbaka, bor i ett hus med ett rum och kök och har ett sommarhus intill som har fyra rum. I närheten bor hennes dotter, som hjälper henne. Även svägerskan är till stor hjälp. Maria försöker klara sig på sin lilla pension, drygt 100 kronor i månaden, som hon drygar ut med att bland annat sälja potatis från det egna landet.